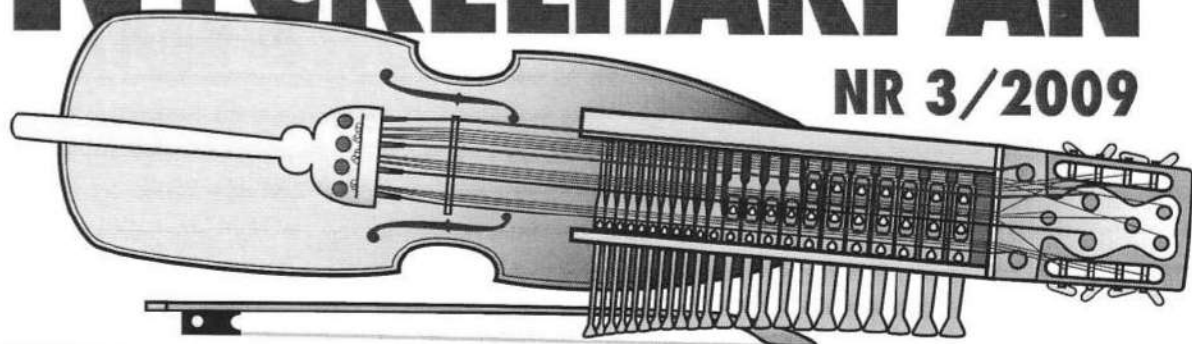

NYCKELHARPAN

NR 3/2009

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS MEDLEMSTIDNING

INBJUDAN
TILL LÅTKURS
OCH TILL
ADVENTSFEST

PUXON

J.H.ROMAN
SOM KANON

STURE
SAHLSTRÖM-
HARPA

GÅS-ANDERS
VALS

NYCKELHARPS-
PEDAGOG-
NÄTVERKET

M. M.

NYCKELHARPAN NR 3/09

Årgång 24.

Medlemstidning för Föreningen Nyckelharpan.

Utkommer med 4 nr per år. ISSN 1401-2936

Adress: Föreningen Nyckelharpan, c/o Möllerman Riddarstigen 17A, 183 30 Täby.

Ansvarig utgivare: Sture Möllerman.

Redaktion: Sture & Marianne Möllerman.

Artiklar och bilder ur Nyckelharpan får ej kopieras för publicering utan medgivande från redaktionen.

Material till nästa nummer skall vara på redaktionen senast 10 december.

MEDLEMSSKAP

Årligt medlemskap i Föreningen Nyckelharpan erhålles mot inbetalning av 160 kr på föreningens plusgiro nr 491 82 94-2.

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS STYRELSE

		Telefon
Ordförande	Sture Möllerman	08-768 13 66
Kassör	Paul Westman	08-649 22 09
Sekreterare	Monica Hedelius	08-754 24 57
Ledamot	Anders Hägg	08-581 660 7
Ledamot	Kerstin Käverud	070-399 92 98
Ledamot	Bo Nilsson	08-716 96 96
Ledamot	Kerstin Svanström	08-35 22 00

Adressändringar skickas till
Paul Westman, Sotholmsvägen 20, 122 48 Enskede

Föreningen Nyckelharpan org. nr 802011-4289

Titta gärna på föreningens hemsida!
www.nyckelharpan.org

OMSLAGSBILDEN

Två nyckelharpor byggda av Eric Sahlström. Den vänstra är från 1943 och den högra från 1981. Lägg märke till den äldre harpans knavrar på g-strängen – tio stycken!

Foto Sture Möllerman

INNEHÅLL

i detta nummer

Tre CD-utgåvor	sid. 3
Lördagskurs i Sollentuna	sid. 4
Heldagsfest i advent	sid. 4
Elever i Tobo igen	sid. 5
Puxon	sid. 5
Sture Sahlströms-harpa	sid. 6
Gås-Andersvals	sid. 7
Nyckelharpspedagognätverket	sid. 8
Mats Liljeholm	sid. 8
Nyckelharpa på Södra Teatern	sid. 8

WOMEX

Womex är världens största branchmässa för folk- och världsmusikarrangörer. Mässan hålls i år i Köpenhamn 28 okt - 01 nov. En nyhet på WOMEX i år är scenen "Nordic Club" där det enbart presenteras nordisk musik. Sverige representeras av två grupper där nyckelharpan verkligen har en central roll: Bazar Blå (med Johan Hedin) samt Nordic (med Erik Rydvall).

David Eriksson har i år tilldelats Bror Hjorthföreningens folkmusikstipendium. Vi gratulerar David till utmärkelsen och önskar honom fortsatt framgång med nyckelharpspelet.

David som kursledare hjälper eleverna med att stämma.

EO DIGITAL AB

EO Digital AB är Föreningen Nyckelharpan's sponsor i form av mycket generösa villkor vid tryckning av vår medlemstidning. Vi tackar alla hos företaget som på detta sätt stödjer vår verksamhet.

Vår lilla tidning är inte bara till glädje för oss som medlemmar i Föreningen Nyckelharpan. Ett exempel på detta är resultatet som en efterlysning av privata inspelningar gav:

Efter förra numret där efterlysning av gamla folkmusikinspelningar gjordes, har fler bidrag kommit in – både video- och ljudupptagningar. Dessa kommer att överlämnas till ställen där de kan bevaras och vara tillgängliga för framtida forskning såsom Eric Sahlström Institutet i Tobo, Folkmusikens Hus i Rättvik eller Svenskt visarkiv beroende på innehållet i upptagningarna. Låt dina inspelningar leva vidare in i framtiden!

Du som ännu inte grävt bland dina egna inspelningar – gör det snarast! Och om du hittar något intressant, hör av dig till oss på redaktionen.

Många av er har kanske även låtsamlingar eller böcker med folkmusik som ni inte längre har plats för hemma. Släng inte dessa, de kan vi lämna vidare till institutet i Tobo, där det finns ett referensbibliotek. Tack, ni som redan bidragit med material.

Den privata inspelning med Eric Sahlström och Gösta Sandström som presenterades i förra numret av Nyckelharpan är nu föremål för en CD-utgåva genom Eric Sahlströms minnesfond. När den blir klar blir den med största sannolikhet lika uppskattad som den tidigare utgivna CDn "Eric & Lasse" med Eric och Viksta Lasse.

Sture Möllerman, ordf. mollerman@telia.com

MUNSPELSKURSER på ESI

Låtar på munspel
lördag 17 oktober mellan 10-17

Kurs 1. **Riksspelman John Erik Hammarberg** tar hand om dig som redan spelar låtar på munspel.

Kurs 2. **Håkan Larsson** visar nybörjare grunderna för tungbassel.

Välj en av kurserna. Tag med munspel i G-dur. Avgift 800 kr inklusive lunch och fika. Ladda ned anmälningsblankett på vår hemsida www.esitobo.org eller beställ på info@esitobo.org eller 0295-34290. Skicka anmälan senast 1 okt till Eric Sahlström Institutet Bruks-gatan 3, 748 50 Tobo.

Håll utkik på vår hemsida efter våra Tobotorsdagar med underhållning och allspel som börjar i oktober och våra ettårselevers föreställningar.

www.esitobo.org 0295-342 90 info@esitobo.org

ERIC SAHLSTRÖM INSTITUTET
NATIONELLT FOLKMUSIKCENTRUM I TOBO

I förra numret av tidningen Nyckelharpan aviserade vi tre stycken

då nytkomna CD-produktioner.

Här kommer lite mer information om dessa, samtliga från förlaget Giga, för er som ännu ej skaffat dessa skivor.

GLÄDJEN

är en polska som Sonia Sahlström lärt sig av sin far, nyckelharpsmästaren Eric Sahlström. Den och andra favoritlåtar från Uppland och Dalarna framförs med stor spelglädje av Sonia och hennes man Håkan Larsson. Sonias huvudinstrument är fiol men på några låtar spelar hon silverbasharpa. Tillsammans med Håkans effektiva komp på munspel blir det kraftfull musik med massivt sväng!

NORRBOTTENLÅTAR

– svensk folkmusik från Norrbotten.

Här bjuds på svängig fiol och tramporgel med Svante Lindqvist och Markus Falk, två norrbottniska spelmän som spelat ihop sedan tonåren och som ingår i gruppen J. P. Nyströms. Redan under 70-talet åkte Svante runt och spelade in äldre spelmän. Bland dom fanns olika par som spelade just tramporgel och fiol. Här på skivan hör vi Svante och Markus spela bl. a. kadriljer, polkor, polketter, schottisar och valser. Repertoaren är från tiden för förra sekelskiftet – ungefär.

TRALL

Ulrika Gunnarsson med Esbjörn Hazelius och Anders Löfberg.

Låt Ulrika Gunnarsson ta med dig in i trallens värld! Med medvetet och enträget arbete har hon lyckats översätta fiolens ljud och stråkdiragen till de rätta stavelserna att tralla på. Med olika klanger, drillar och små subtila nyanser ger hon låtarna ett alldeles eget uttryck. Här finns både svängig dansmusik och låtar för lyhörd lyssning. Ulrikas medmusikanter är Esbjörn Hazelius - cittern och fiol och Anders Löfberg - cello, fiol och kontrabas. Repertoaren kommer liksom Ulrika ifrån Småland.

Inbjudan till lördagskurs i Sollentuna

med Föreningen Nyckelharpan den 17 oktober kl 9-15

Platsen för vårt senaste årsmötet, som vi höll tidigt i våras, var en gemensamhetslokal på Tegelhagsvägen 141 i Sollentuna. Vi såg då direkt att denna lokal var som klippt och skuren för våra kortkurser i låtspel. Inga grannar som störs, trevlig miljö med gott om utrymme och bra akustik. Dessutom lätt att ordna enkel förtäring! I närheten finns goda parkeringsmöjligheter om man kommer med bil. Åker man kollektivt är buss nr 516 från T-centralen (Sveavägen) till Silverdals kapell ett av flera bra alternativ. Därefter en uppfriskande promenad på 450 meter.

Nog sagt! – nu bjuder vi in till ännu en kortkurs i låtspel. Vi har denna gång valt Anne-Chatrine Svärling som lärare. En driven nyckelharpspelare med en naturlig pedagogisk läggning. Det blir en kurs att se fram mot!

Anmäl ditt deltagande snarast till Sture Möllerman
på telefon 08 - 768 13 66 alt. 070 - 438 64 15.

Kursavgiften inklusive förtäring 250 kr betalas på plats.

Välkomna!

Lokalen i Sollentuna där vi höll vårt senaste årsmöte är som klippt och skuren för vår låtskurs. Bilden ovan är från årsmötet. Foto Marianne Möllerman

Heldagsfest i Advent

med massor av låtspel på nyckelharpa

**lördag
28/11**

Bilder från tidigare års julfester
i Kungsängens hembygdsgård
och på Hartwickska Huset

Redan nu annonserar vi ut vår ärligen återkommande julfest, som denna gång läggs något tidigare än vanligt. Därför benämner vi den "adventsfest", men kommer att som vanligt bjuda på tilltugg enligt gammal god jultradition. Platsen där festen/spelet ska gå av stapeln är ännu ej fastställd, men flera alternativa lokaler finns. I mitten av oktober räknar vi med att ha platsen klar. Titta då efter på vår hemsida www.nyckelharpan.org, eller ring någon i styrelsen.

Nytt för i år blir upplägget på själva musicerandet. I stället för en låtledare kommer vi att fördela detta ansvar på tre erfarna spelmän som lär ut två låtar var. Dessa kommer

från olika regioner i stockholmstrakten och de kommer att förmedla olika folkmusiktraditioner.

Vi startar klockan 9.30 och avslutar festen och spelet runt kl 17, såvida ingen vill och orkar ännu längre. Då fortsätter vi ytterligare någon timma.

Deltagaravgift som täcker lokalkostnad och förtäring betalas på plats. 200 kr per medlem.

Anmäl ert deltagande senast 23 november
till Sture Möllerman
på telefon 08 - 768 13 66 alt. 070 - 438 64 15.

Välkomna!

Elever på ESI i Tobo igen

Efter att de ettåriga utbildningarna vid Eric Sahlström Institutet fick ställas in förra hösten på grund av för få sökanden, har nu utbildningarna i spel och dans 2009-10 kommit igång igen, med ett tjugotal elever på nyckelharpa, fiol och folkdans.

Vi kan se fram emot ett livligt år med mycket spel och dans på ESI igen och med flera elevföreläsningar.

Eleverkonsert i Tobo 2004. Foto Sture Möllerman

Puxon

I förra numret av Nyckelharpan publicerade vi en långdans från Gotland efter Puxon, varpå en av våra medlemmar vände sig till vår hemsida och anmärkte på stavningen. Puxon borde stavas Pukson och inget annat.

Men ytterligare en medlem hörde då av sig och kommenterade den tillrättaläggelsen med att berätta att båda stavningarna förekommer och på Gotland är det inte ovanligt att i äldre texter hitta ord (i de flesta fall gårds- eller personnamn) där "ks" blivit ersatt med "x".

En tredje medlem, Torsten Bäck skickade ett mail till redaktionen med följande kompletterande upplysningar om denne Puxon.

SAMUEL JOHAN PUXON 1824 -1902

Han var född i Hallingeberg i Småland. Som medlem i musikkåren i ett smålandsregemente fick han lära sig spela klarinett. Senare lärde han sig även spela fiol. På 1840-talet kom han till Visby och bosatte sig 1849 i Klinte på Gotland. Han var till yrket skomakare.

Han var en mycket originell spelman och hade många upptåg för sig vid sina spelningar.

Läs mera i:

- "Gotlandstoner" på Internet. Låten "Långdans" i Nyckelharpan nr 2, 2009 har i denna samling nr: 716
- Gutalåtar av Svante Pettersson utgiven 1988.

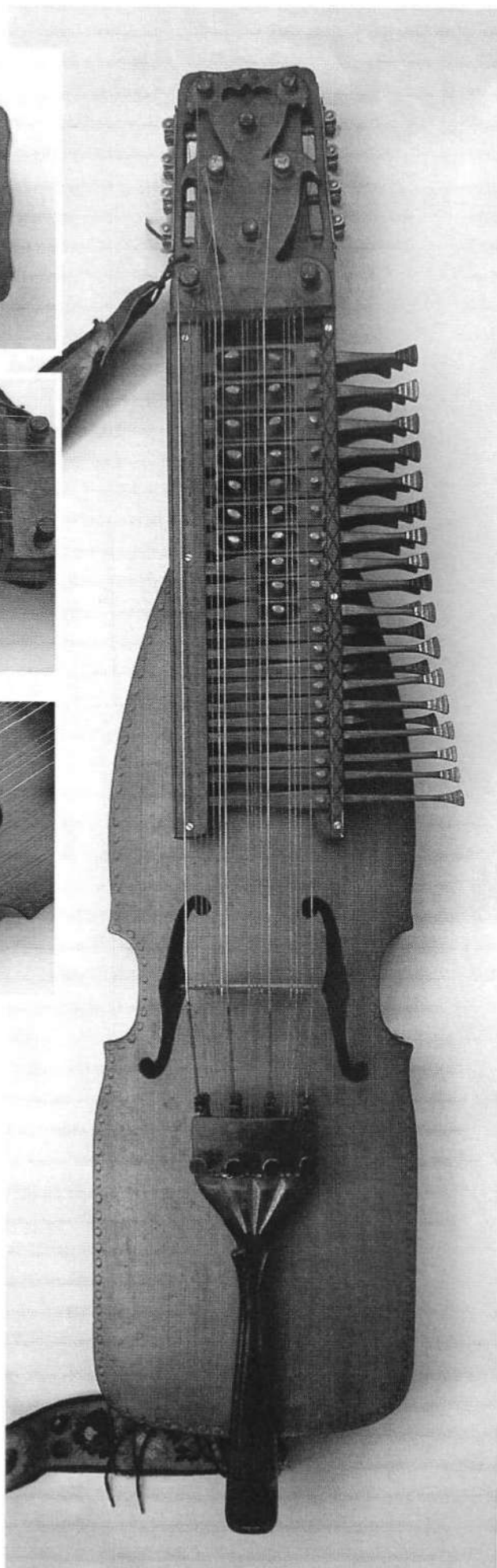
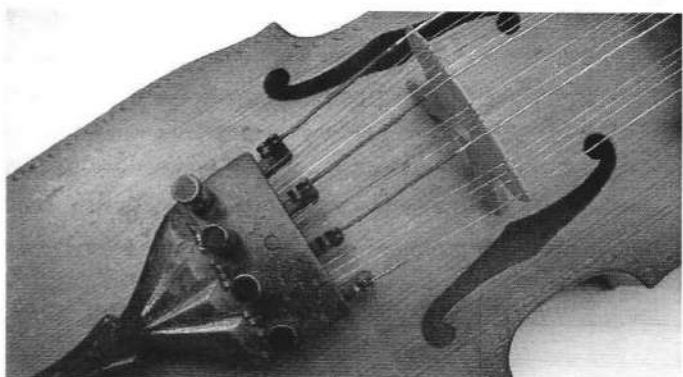
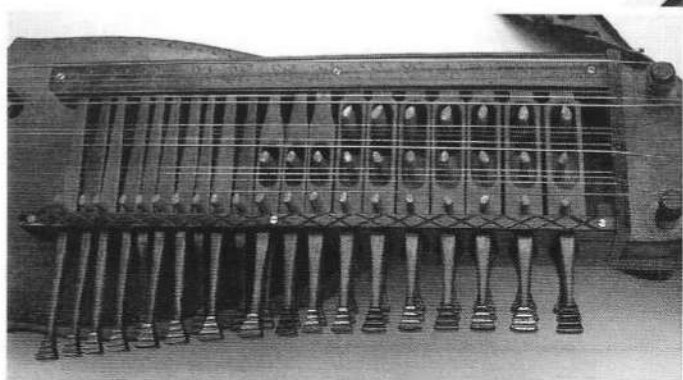
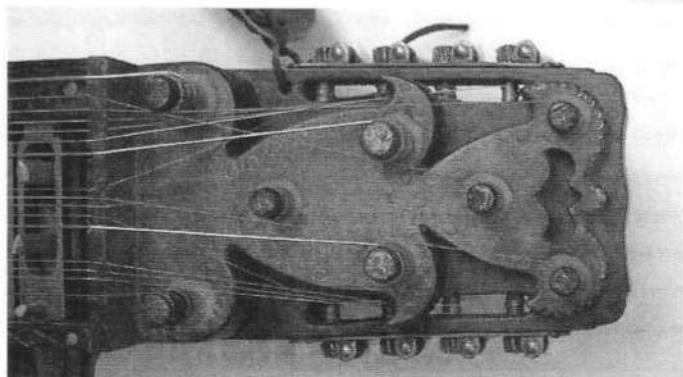
J.H. Roman

Flera-talet nyckelharpspelare här i landet har nästan bara svensk folkmusik på repertoaren. Varför inte prova annan gammal musik som en liten och mycket enkel melodislinga av Johan Helmich Roman 1694 - 1758. Han kallas ofta "den svenska musikens fader".

Första gången jag kom i kontakt med detta stycke var då jag hälsade på min far och hans fiolbyggarkamrater i Göteborg. Dom hade ofta små spelövningar tillsammans, när dom träffades på sina byggkvällar och den här slingan spelade dom då som kanon.

Den passar även alldeles utmärkt att spela på nyckelharpor. Gör gärna ett försök på tre harpor. Harpspelare nr 2 och 3 startar först efter fjärde resp. åttonde takten.

Sture Möllerman

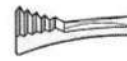
Sture Sahlström-harpa

Sture Sahlström var känd inte bara som skicklig och mycket omtyckt spelman. Som instrumentbyggare tillhörde han dom bästa. Hans nyckelharpor var alltigenom gediget byggda, vackra och välklingande.

Harpan här tillverkades 1987 och har varit i nyss bortgångne Åke Öhmans ägo. Åkes fru Birgitta har lämnat harpan inklusive två stråkar och låda till undertecknad för att få hjälp så att instrumentet kan leva vidare. Harpan får inte bli hängande på väggen utan bör bli till glädje hos någon seriös spelman.

Den som är intresserad av att förvärva detta fina instrument kan ringa 08 - 768 13 66 alt. 070 - 438 64 15.

Sture Möllerman

GÅS-ANDERSVALS

The musical score for "GÅS-ANDERSVALS" is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of ten staves of music. The first staff begins with a whole rest followed by a repeat sign and a melodic line. The second and third staves contain a continuous melodic line with slurs and accents. The fourth staff continues the melody with slurs and accents. The fifth staff introduces first and second endings, marked with "1." and "2." above the staff. The sixth and seventh staves feature triplets of eighth notes, marked with a "3" below the staff, followed by a melodic line with slurs and accents. The eighth staff continues the melodic line with slurs and accents. The ninth and tenth staves also feature first and second endings, marked with "1." and "2." above the staff. The score concludes with a double bar line.

Den här nedteckningen hittades bland en mängd notmaterial efter Kjell Wigfors, som var en flitig nedtecknare av låtar. Han skrev ned den efter att för många år sedan ha spelat in Peter Erssons tolkning av valsen. Peter som var en mycket duktig spelman – under sin alltför korta tid en av våra absolut främsta nyckelharpspelare – hade i sin tur låten efter Viksta-Lasse.

BSVERIGE
PORTO
BETALT

FÖRENINGSBREV

Föreningen Nyckelharpan c/o Möllerman, Riddarstigen 17A, 183 30 Täby

Nyckelharps- pedagog- nätverket.

Som ett led i att få fler barn och ungdomar att spela nyckelharpa vill Eric Sahlström Institutet samla nyckelharpspedagoger i ett nätverk.

Syftet med nätverket är att på lång sikt stärka nyckelharpanns roll på kulturskolor ute i landet. Nätverket kommer att vara en resurs för det barnharpsprojekt som Eric Sahlström Institutet också initierat. Eric Sahlström Institutet har utsett Erik Rydvall som samordnare för nätverket och hans första uppdrag är att kartlägga de nu verksamma pedagogerna.

11-12 juni hölls en första träff på institutet dit ett tiotal pedagoger var inbjudna. Det blev två bra dagar med många intressanta samtal där man kom fram till att bristen på bra barninstrument är en avgörande fråga. Det är inte svårt att hitta elever, det är svårt att hitta instrument till dem.

Får du några tankar så maila gärna till Erik Rydvall:
erikspelman@musiker.nu

Mats Liljeholm

En av förgrundsgestalterna inom dagens nyckelharps-spel, Mats Liljeholm (Kuoppala), har lämnat oss. Han avled i juli i en ålder av 79 år.

Många av våra mest framstående folkspelmän har startat sin musikerbana under fast ledning av Mats: Peter "Puma" Hedlund, Ragnar Berglund, Åsa Jinder för att bara nämna några. Även Sigurd Sahlström hade Mats som sin lärare, men då på fiol.

Tillsammans med Anders Liljefors samlade Mats ungdomar och bildade gruppen "Harpan min" som tidigt under den s.k. folkmusikvågen rönt stora framgångar. Listan över hur mycket Mats gjort, inte minst för folkmusiken, kan göras hur lång som helst och vi i Föreningen Nyckelharpan ska sent glömma kvällen på Hartwickska Huset, då vi fick ha honom som gäst. Tack, Mats!

Sture Möllerman

På senaste Ransäterstämman framträdde "Braskekvarterten" från vänster Anders Löfberg, Erik Rydvall, Magnus Zetterlund och (ej med i bild) Kersti Ståbi.

Bilden är tagen av Bo Nilsson strax innan deras framträdande. Då de tre frackklädda herrarna spelar ensamma och i annan utstyrel kaller de sig Nordic.

Nyckelharpa på Södra Teatern

Den 24 november spelar folkmusiktrion Nordic på Kägelbanan, Södra Teatern. Nordic är ett folkmusikband, men ändå inte. Med rötterna och ett stort kunnande inom folkmusiken experimenterar trion friskt för att hitta nya uttryck. Resultatet blir stundtals filmiska kompositioner fyllda av klanger, rytmer, groove, reggae och improvisation. Den udda sättningen cello, nyckelharpa och mandolin ger gruppen ett helt eget sound och bidrar till det experimentella uttrycket.

I december 2008 släpptes den kritikerrosade skivan "metropol".

mer info: www.nordicmusic.nu, www.sodrateatern.se